

Propuneri ale AmCham România privind prioritățile României în negocierea Cadrului Financiar Multianual al Uniunii Europene 2028-2034

Competitivitate, Coeziune și Investiții Strategice

- Octombrie 2026 -

Executive Summary

Negocierile privind viitorul Cadru Financiar Multianual (CFM) 2028-2034 vor defini nu doar structura bugetului Uniunii Europene pentru următorii șapte ani, ci și capacitatea Uniunii de a răspunde provocărilor economice, tehnologice și geopolitice care îi vor modela competitivitatea, securitatea și reziliența pe termen lung.

Propunerea Comisiei Europene urmărește consolidarea competitivității, securității și autonomiei strategice și a procesului de decarbonizare a Uniunii printr-o reformă amplă a arhitecturii bugetare europene și prin orientarea unei părți mai importante a resurselor către inovare, tehnologii strategice (inclusiv biotehnologii), tranziția energetică, apărare și reziliență economică. Totodată, noul cadru financiar propune o evoluție a modelului de implementare, bazată pe o mai mare flexibilitate, simplificare și responsabilizare. Tocmai în acest context este important de menținut principiul de shared management ca drept fundamental al politicii de coeziune și al cooperării dintre Comisia Europeană, statele membre și autoritățile regionale și locale. Dezbateră aflată în desfășurare la nivel european evidențiază însă necesitatea menținerii unui echilibru între aceste noi priorități și obiectivul convergenței economice, sociale și teritoriale. Pentru România, acest echilibru presupune promovarea unor măsuri de decarbonizare care să consolideze competitivitatea industrială și securitatea energetică, evitând impunerea unor costuri disproporționate asupra sectoarelor economice aflate în proces de transformare.

Considerăm că România trebuie să promoveze o poziție constructivă și orientată spre viitor, care să susțină simultan consolidarea competitivității europene și menținerea unei politici de coeziune puternice, capabile să sprijine dezvoltarea echilibrată a tuturor statelor membre și regiunilor Uniunii. În egală măsură, considerăm că poziția României ar trebui să susțină păstrarea avantajelor modelului de implementare în regim de shared management, completat de mecanisme moderne de guvernanță orientate spre rezultate și performanță.

Din perspectiva mediului de afaceri, competitivitatea și convergența nu reprezintă obiective aflate în competiție, ci elemente complementare ale aceluiași proiect european. O Uniune Europeană mai competitivă necesită investiții în inovare, tehnologii avansate și infrastructuri strategice, dar și extinderea bazei sale economice prin valorificarea potențialului tuturor statelor membre și reducerea decalajelor care afectează funcționarea Pieței Unice.

În acest context, AmCham România recomandă ca poziția României în negocierile privind viitorul CFM să urmărească:

- susținerea unui buget european adecvat noilor priorități strategice ale Uniunii;
- menținerea politicii agricole comune și a politicii de coeziune ca instrumente distincte, puternice și orientate către investiții, implementat în continuare prin principiul shared management și printr-o guvernanță bazată pe parteneriat;
- promovarea unei abordări incluzive a competitivității europene, care să contribuie la extinderea bazei competitive a Uniunii;
- asigurarea unui acces echitabil la Fondul European pentru Competitivitate și la celelalte instrumente dedicate inovării și tehnologiilor strategice;

- recunoașterea sănătății, a industriei farmaceutice inovatoare, a cercetării clinice și a sectorului biotech și life sciences ca domenii strategice pentru competitivitatea, reziliența și autonomia strategică a Uniunii Europene, inclusiv prin finanțări dedicate, predictibile și accesibile statelor membre cu ecosisteme emergente de inovare medicală;
- consolidarea investițiilor în infrastructură strategică, mobilitate militară și proiecte dual-use și capacități industriale relevante pentru securitatea și reziliența Uniunii;
- consolidarea capacității sistemului de sănătate de a răspunde eficient situațiilor de criză, prin modernizarea infrastructurii spitalicești, dezvoltarea și dotarea centrelor regionale de excelență capabile să preia și să gestioneze volume ridicate de pacienți, precum și prin creșterea rezilienței și pregătirii operaționale a unităților sanitare;
- simplificarea reală a accesării fondurilor europene și reducerea sarcinilor administrative pentru beneficiari;
- mobilizarea capitalului privat și extinderea utilizării instrumentelor financiare și a parteneriatelor public-private și a altor soluții de blended finance, capabile să multiplieze efectul investițiilor publice;
- susținerea unei finanțări europene predictibile pentru tranziția energetică, în special pentru modernizarea și digitalizarea rețelelor electrice, integrarea surselor regenerabile, stocare și interconectări;
- promovarea unei abordări bazate pe performanță și impact, fără penalizarea statelor și regiunilor aflate în proces de convergență;
- consolidarea guvernantei multi-nivel și a principiului parteneriatului în toate etapele programării și implementării fondurilor europene;
- definirea unei strategii naționale coerente și a unui portofoliu de proiecte mature pentru valorificarea oportunităților oferite de viitorul CFM, inclusiv în domeniile infrastructurii energetice, interconectărilor regionale și modernizării rețelelor electrice.

Prin această abordare, România poate contribui la definirea unui CFM care să consolideze competitivitatea și securitatea Uniunii Europene, să stimuleze mobilizarea investițiilor publice și private și să sprijine dezvoltarea unei industrii europene de apărare competitive, precum și a sectoarelor strategice relevante care conferă societăților europene reziliența în cazul unui conflict, menținând în același timp capacitatea acestora de a genera convergență, investiții și dezvoltare economică pe termen lung, printr-un model de guvernare eficient, bazat pe parteneriat și performanță.

1. Context european

Uniunea Europeană se află într-un moment de redefinire a priorităților sale strategice. Competiția globală tot mai intensă, transformările tehnologice accelerate, tranziția verde și digitală, consolidarea capacităților de apărare și securitate, precum și nevoia de reducere a dependențelor strategice impun o regândire a modului în care sunt mobilizate și utilizate resursele financiare europene.

Negocierile privind Cadrul Financiar Multianual 2028-2034 au loc într-un context marcat de implementarea recomandărilor rapoartelor Draghi și Letta privind competitivitatea europeană de necesitatea reconcilierii obiectivelor de competitivitate și decarbonizare, de consolidarea capacităților europene de apărare și securitate, de rambursarea obligațiilor asumate prin NextGenerationEU și de presiunile crescânde generate de competiția globală pentru investiții și tehnologii strategice.

La 16 iulie 2025, Comisia Europeană a publicat propunerea pentru Cadrul Financiar Multianual 2028-2034 (COM(2025) 570 final), care propune cea mai amplă reformă a arhitecturii bugetare europene din ultimele decenii. Propunerea consolidează 52 de programe în 16, integrează o serie de fonduri și instrumente

financiare în Planuri Naționale și Regionale de Parteneriat și orientează într-o măsură mai mare resursele europene către competitivitate, securitate și autonomie strategică.

La 7 mai 2025, Parlamentul European a adoptat o rezoluție prin care solicită menținerea unei politici de coeziune puternice, respinge modelul unui singur plan național per stat membru și susține un buget mai ambițios, de cel puțin 1,27% din VNB-ul Uniunii Europene.

AmCham România a transmis un prim document de poziție¹ privind viitorul CFM în august 2025. Între timp, dezbaterile europene s-a maturizat, iar negocierile evidențiază necesitatea unei poziții românești clare, fundamentate și aliniate intereselor strategice pe termen lung ale țării.

1.1. Evoluții recente relevante pentru poziția României

Propunerea Comisiei Europene din iulie 2025 prevede un buget de 1,26% din VNB-ul UE – sub nivelul combinat al CFM 2021-2027 împreună cu NextGenerationEU (1,88% din VNB). Parlamentul European a răspuns prin rezoluția din mai 2025, solicitând cel puțin 1,27% din VNB, exclusiv rambursările NGEU. Această diferență aparent mică are implicații semnificative pentru volumul resurselor disponibile statelor membre beneficiare nete, inclusiv României.

Consensul academic emergent, documentat în publicații recente precum studiul Rodriguez-Pose și Bartalucci (2026)² prezentat la Territorial Futures Forum din Nicosia, identifică un risc structural major: **toate cele trei priorități principale ale noului CFM – competitivitate, apărare și autonomie strategică – tind să concentreze beneficiile în regiunile deja avantajate.** Aceleași hub-uri metropolitane apar avantajate pe toate axele de analiză.

Discuțiile desfășurate la nivelul Consiliului, al Parlamentului European și al altor instituții europene au evidențiat rezerve semnificative față de modelul Planurilor Naționale și Regionale de Parteneriat (NRPPs), propus de Comisia Europeană ca principal mecanism de implementare a unei părți importante a viitorului buget european. Dezbaterile vizează în special riscul diminuării dimensiunii teritoriale a politicii de coeziune, centralizarea procesului decizional și reducerea rolului autorităților regionale și locale în definirea priorităților de investiții. În acest context apreciem inițiativa CE de restructurare a modelului de finanțare în contextul CFM 2028-2034, însă considerăm necesară instituirea unor mecanisme care să asigure o dimensiune teritorială robustă a procesului de creștere și dezvoltare economică care să confere statelor membre șansa unei convergențe reale și rezolvarea blocajelor structurale care împiedică dezvoltarea echilibrată la nivel teritorial a regiunilor. De asemenea, recunoaștem importanța unei alocări semnificative pentru proiecte de dual use pornind de la principiul că securitatea este cel mai important bun public.

1.2. Relevanța pentru România

Deteriorarea mediului de securitate și obiectivul consolidării autonomiei strategice europene au determinat plasarea investițiilor în apărare, mobilitate militară, infrastructuri critice și dezvoltarea industriei europene de apărare în centrul negocierilor privind viitorul buget al Uniunii. În acest context, provocarea nu mai constă doar în stabilirea dimensiunii viitorului CFM, ci și în definirea unui model de guvernare și finanțare care să permită mobilizarea eficientă a resurselor publice și private, fără a compromite obiectivele de convergență

¹ <https://www.amcham.ro/download?filename=Position%20Paper%20on%20Preparing%20Romania's%20Position%20on%20the%20future%20EU%20Multiannual%20Financial%20Framework%20&file=committeePaper/uu2MqP0.pdf>

² Rodríguez-Pose, A. & Bartalucci, F. (2026). *The EU's proposed budget and its implications for European integration*. DRAFT discussion paper, Territorial Futures Forum, Nicosia, 14 aprilie 2026. ESPON / Interreg

economică, socială și teritorială. Poziția geografică a României la frontiera estică a Uniunii Europene creează atât vulnerabilități, cât și oportunități în contextul noilor priorități de apărare și securitate ale CFM. În acest context, din perspectiva intereselor României, considerăm că viitorul CFM ar trebui să includă o alocare semnificativă pentru investițiile de tip dual-use.

Totodată, România prezintă o dinamică regională internă îngrijorătoare. Capitala și câteva centre regionale cresc rapid, în timp ce județele și regiunile vulnerabile rămân în urmă. Acest profil face ca politica de coeziune cu programare regională autentică să fie esențială pentru operaționalizarea unui model economic funcțional care să genereze dezvoltare echilibrată și convergență reală.

România se află într-o poziție negociatoare specifică, determinată de mai mulți factori structurali.

Ca beneficiar net semnificativ al bugetului european, România are un interes direct în menținerea unui volum adecvat de resurse pentru agricultură, coeziune și convergență. **Fondurile europene au reprezentat, în ciuda absorbției parțiale, principalul motor al investițiilor publice în infrastructură și modernizare economică.**

2. Noua arhitectură bugetară europeană

La 16 iulie 2025, Comisia Europeană a prezentat propunerea pentru Cadrul Financiar Multianual (CFM) 2028-2034, în valoare de aproximativ 1,8-2 trilioane EUR (1,26% din Venitul Național Brut al Uniunii Europene). Propunerea urmărește adaptarea bugetului european la noile realități economice și geopolitice, caracterizate de intensificarea competiției globale, necesitatea consolidării securității și apărării europene, accelerarea tranziției verzi și digitale, precum și de obligațiile financiare generate de NextGenerationEU.

Reforma propusă reprezintă cea mai amplă restructurare a bugetului european din ultimele decenii și reflectă concluziile formulate în rapoartele Draghi și Letta privind necesitatea consolidării competitivității europene și aprofundării Pieței Unice.

2.1. Principalele elemente ale propunerii Comisiei Europene

Propunerea Comisiei reorganizează bugetul Uniunii în jurul unor priorități strategice majore, cu accent pe competitivitate, securitate și flexibilitate³.

Prioritate bugetară	Alocare propusă
Fondul European pentru Competitivitate (inclusiv Horizon Europe)	409 mld. EUR
Apărare, securitate și spațiu	131 mld. EUR
Planuri Naționale și Regionale de Parteneriat (NRPPs)	865 mld. EUR
Acțiune externă și sprijin pentru Ucraina	200 mld. EUR

³ În cadrul pachetului de 865 miliarde EUR destinat Planurilor Naționale și Regionale de Parteneriat, aproximativ 453 miliarde EUR sunt estimate a fi destinate obiectivelor de coeziune economică, socială și teritorială. Spre deosebire de perioadele anterioare de programare, politica de coeziune nu mai este prezentată ca un pilon distinct al bugetului european, ci este integrată într-un mecanism mai amplu de planificare și implementare.

Propunerea urmărește simplificarea arhitecturii financiare europene, reducerea fragmentării instrumentelor existente și o orientare mai puternică către rezultate și impact. Totodată, aceasta introduce o schimbare de paradigmă prin creșterea semnificativă a finanțării pentru competitivitate, apărare și securitate economică.

Diagnosticul care stă la baza reformei este, în mare măsură, corect. Europa trebuie să răspundă unui decalaj de competitivitate față de principalele economii globale, să reducă dependențele strategice și să își consolideze capacitatea de a investi în tehnologii și infrastructuri critice și să continue procesul de decarbonizare și tranziție climatică într-un mod compatibil cu menținerea competitivității economice și industriale.

Distincția dintre fondurile alocate și cele supuse unor mecanisme concurențiale devine esențială în arhitectura viitorului CFM. În timp ce politica de coeziune continuă să se bazeze pe alocări stabilite prin criterii obiective și orientate către convergență, o parte tot mai importantă a resurselor europene va fi distribuită prin mecanisme competitive, în cadrul cărora proiectele din toate statele membre concurează direct pentru finanțare. Pentru România, această evoluție impune consolidarea capacității administrative, dezvoltarea unor ecosisteme de inovare competitive și crearea de parteneriate europene solide, astfel încât actorii naționali să poată accesa în mod eficient noile instrumente financiare. Această formulă derivă direct din principiul subsidiarității și permite statelor membre implicarea activă în procesul de alocare și gestionare a resurselor europene utilizate pentru dezvoltarea teritoriilor lor administrative, dar și responsabilitate în utilizarea eficace a acestor resurse.

2.2. Evoluția dezbaterii europene: Comisia Europeană și Parlamentul European

Dezbaterea privind viitorul CFM este însă departe de a fi încheiată. În rezoluția adoptată în mai 2026, Parlamentul European a susținut o serie de modificări importante față de propunerea Comisiei, în special în ceea ce privește dimensiunea bugetului, politica agricolă comună, politica de coeziune și arhitectura de guvernare.

Temă	Propunerea Comisiei Europene	Poziția Parlamentului European
Dimensiunea bugetului	1,26% din VNB-ul UE	1,27% din VNB-ul UE și tratarea separată a rambursării NextGenerationEU
Politica de coeziune	Integrată în NRPP-uri	Menținerea unei politici de coeziune distincte și puternice
Politica Agricolă Comună	Integrată în NRPP-uri	Menținerea celei mai vechi politici comune a UE distinctă, cu alocări atât pentru plăți directe, cât și pentru investiții (cei doi piloni tradiționali)
Guvernare	Planuri Naționale și Regionale de Parteneriat negociate la nivel național	Consolidarea dimensiunii teritoriale și a principiului parteneriatului
Competitivitate	Fond European pentru Competitivitate (409 mld. EUR)	Consolidarea fondului și acces echitabil pentru toate statele membre
Flexibilitate	Flexibilitate crescută între priorități și instrumente	Menținerea predictibilității și a alocărilor dedicate pentru politicile tradiționale

Această divergență demonstrează că arhitectura finală a viitorului buget european este încă în negociere și că statele membre dispun de un spațiu semnificativ pentru influențarea rezultatului final.

Acest context reprezintă o oportunitate de a promova o poziție care să urmărească valorificarea noilor priorități europene în beneficiul intereselor economice și de securitate ale României, inclusiv prin menținerea unei politici de coeziune robuste.

În acest nou cadru de negociere, România are oportunitatea de a promova o poziție care să depășească logica tradițională a absorbției fondurilor europene și să susțină un model de investiții orientat către competitivitate în sectoare recunoscute ca strategic, inovare, reziliență și dezvoltarea capacităților industriale strategice, valorificând în același timp avantajele politicii de coeziune și ale implementării în regim de shared management.

Cheia de determinare a alocărilor necesită menținerea unei metodologii transparente, bazate pe criterii obiective și predictibile, în vederea asigurării unui tratament echitabil și continuării procesului de convergență economică, socială și teritorială.

În perioadele anterioare de programare, alocările pentru politica de coeziune au fost fundamentate pe indicatori care reflectă diferențele de dezvoltare dintre state și regiuni, precum PIB pe locuitor, nivelul ocupării forței de muncă, caracteristicile demografice și disparitățile teritoriale. Această abordare a contribuit la orientarea investițiilor către regiuni cu cele mai mari nevoi de dezvoltare și a reprezentat unul dintre pilonii solidarității europene. În contextul noii arhitecturi bugetare este important ca metodologia de alocare să ia în considerare noile provocări strategice: securitatea frontierelor, presiuni demografice, vulnerabilitățile infrastructurilor critice și necesitatea consolidării rezilienței economice.

În acest context, AmCham recomandă ca România să susțină propunerea de alocare bugetară înaintată de PE.

2.3. Aspecte care necesită o poziționare activă a României

În paralel cu oportunitățile create de noua arhitectură bugetară, există o serie de aspecte care necesită o atenție deosebită în procesul de negociere.

Concentrarea geografică a beneficiilor

Regiunile europene care dispun deja de ecosisteme mature de inovare și de baze industriale puternice sunt mai bine poziționate pentru a beneficia de noile instrumente orientate către competitivitate și apărare.

Fără mecanisme adecvate de sprijin și acces, există riscul ca o parte semnificativă a noilor resurse să se concentreze în regiunile deja dezvoltate, accentuând disparitățile existente.

Extinderea modelului bazat pe performanță și jaloane

Generalizarea mecanismelor inspirate din PNRR la nivelul fondurilor structurale ridică întrebări legitime privind adecvarea acestora pentru obiective de dezvoltare teritorială pe termen lung.

Mecanismele bazate pe performanță pot contribui la creșterea eficienței utilizării fondurilor europene, însă trebuie concepute astfel încât să nu dezavantajeze regiunile și beneficiarii care se confruntă cu constrângeri structurale și capacitate administrativă limitată. Țintele stabilite trebuie să fie în mod direct corelate cu domeniul investițiilor, evitând condiționarea accesului la fonduri de obiective macroeconomice sau reforme fără legătură directă cu investițiile respective.

Diminuarea dimensiunii teritoriale a politicii de coeziune

Integrarea politicii de coeziune în Planurile Naționale și Regionale de Parteneriat poate reduce vizibilitatea și autonomia investițiilor teritoriale dedicate.

Pentru România, menținerea unei dimensiuni regionale puternice este esențială pentru continuarea procesului de convergență și pentru adaptarea investițiilor la nevoile specifice ale diferitelor regiuni de dezvoltare.

Menținerea legăturii dintre politica europeană și cetățeni

Politica de coeziune a reprezentat, timp de peste trei decenii, principalul instrument prin care cetățenii au perceput în mod direct beneficiile apartenenței la Uniunea Europeană.

Viitoarea arhitectură bugetară trebuie să păstreze această dimensiune și să asigure că investițiile europene rămân vizibile și relevante pentru comunitățile locale.

Menținerea Politicii Agricole Comune (PAC) ca politică distinctă, cu buget propriu, în doi piloni (plăți directe și investiții)

Pentru autonomia strategică a UE, cât și pentru dimensiunea securitară, producția de hrană, competitivitatea sectorului agricol, investițiile în infrastructurile strategice (irigații, procesare) și dezvoltarea rurală, care au făcut posibilă convergența economică cu celelalte state membre, este fundamental a fi păstrate și în exercițiul financiar 2028-2034. Pentru România, ca stat membru în topul potențialului agricol de pe continent este cu atât mai important ca acest sector să rămână prioritar în contextul alocărilor din MFF.

Fermierii sunt furnizori de hrană, antreprenori, care asigură dezvoltarea comunităților rurale, contribuind la micșorarea decalajelor sociale și economice dintre urban și rural. Pentru a putea continua și dezvolta sectorul agricol, este nevoie de alocări pentru dezvoltarea investițiilor și creșterea valorii adăugate în sector, cu precădere în contextul schimbărilor climatice (unde managementul resurselor devine critic) și a necesității reducerii dependenței României de importuri. PAC este piatra de temelie a politicii comune a UE, iar poziția Parlamentului European dovedește această înțelegere.

Menținerea unei finanțări europene dedicate sănătății

Propunerea Comisiei Europene integrează programul EU4Health – singurul instrument european dedicat sănătății – în Fondul European pentru Competitivitate, în cadrul unei ferestre tematice (sănătate, biotehnologie, agricultură și bioeconomie) care reprezintă aproximativ 9% din resursele fondului. Sănătatea devine astfel singurul domeniu major de politici care își pierde programul dedicat în noua arhitectură bugetară, cu riscul diminuării vizibilității, predictibilității și volumului finanțării europene destinate sănătății publice, pregătirii pentru crize și rezilienței sistemelor de sănătate. Parlamentul European a solicitat, în poziția sa de negociere, menținerea unei alocări dedicate pentru sănătate în cadrul viitorului CFM. România – ale cărei investiții în infrastructura de sănătate au fost finanțate în mod substanțial din fonduri europene – are un interes direct în susținerea acestei abordări.

În același timp, este esențial ca viitorul CFM să asigure continuarea finanțării investițiilor în sănătate prin Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) și Fondul Social European Plus (FSE+), inclusiv prin menținerea sănătății ca domeniu prioritar în cadrul politicii de coeziune. Pentru statele membre care continuă să se confrunte cu decalaje semnificative în ceea ce privește infrastructura sanitară, accesul la servicii medicale și resursele umane din sănătate, precum România, aceste instrumente reprezintă o sursă esențială de investiții. Continuarea finanțării prin FEDR și FSE+ va contribui la modernizarea infrastructurii sanitare, dotarea cu echipamente medicale moderne (de ex. chirurgie robotică și minim invazivă),

digitalizarea serviciilor, dezvoltarea competențelor personalului medical și creșterea accesului echitabil al pacienților la servicii de sănătate moderne și de înaltă calitate. Totodată, aceasta este indispensabilă pentru reducerea decalajelor existente față de alte state membre ale Uniunii Europene și pentru consolidarea convergenței în domeniul sănătății la nivel european.

Menținerea unei finanțări europene robuste și predictibile pentru energie

În propunerea Comisiei Europene, finanțarea pentru energie și climă nu beneficiază de un instrument dedicat, ci este distribuită între mai multe canale: Planurile Naționale și Regionale de Parteneriat (în cadrul cărora energia concurează cu numeroase alte destinații de finanțare), fereastra „Tranziție curată și decarbonare industrială” a Fondului European pentru Competitivitate (26 mld. EUR, completată de aproximativ 41 mld. EUR din Fondul de Inovare), Mecanismul pentru Interconectarea Europei – Energie (aproximativ 30 mld. EUR) și Horizon Europe. Aceștia li se adaugă, în afara CFM, Fondul Social pentru Climă, Fondul pentru Modernizare și Fondul de Inovare.

Comisia Europeană a propus o țintă globală de 35% din bugetul UE pentru climă și mediu, cu ținte specifice de 43% pentru NRPP-uri și pentru Fondul European pentru Competitivitate și de 70% pentru Mecanismul pentru Interconectarea Europei. Fragmentarea canalelor de finanțare implică însă riscul diluării resurselor destinate energiei, în special în cadrul NRPP-urilor, unde nivelul de competiție cu alte priorități este ridicat. România – pentru care modernizarea infrastructurii energetice reprezintă o condiție de competitivitate și de securitate – are un interes direct în susținerea unor mecanisme de alocare dedicată și a unor ținte minime pentru investițiile în energie.

Considerăm că pentru România, un obiectiv prioritar al negocierilor privind viitorul CFM și revizuirea cadrului TEN-E îl reprezintă extinderea eligibilității finanțării prin Mecanismul pentru Interconectarea Europei (CEF-Energie) către infrastructura de distribuție de înaltă tensiune cu relevanță transfrontalieră, inclusiv liniile de 110 kV. O astfel de abordare ar facilita dezvoltarea interconectărilor cu Republica Moldova, inclusiv prin Projects of Mutual Interest (PMIs), și ar contribui la consolidarea securității energetice și a integrării pieței regionale de energie.

Menținerea unei metodologii de alocare bazate pe criterii obiective, transparente, predictibile

Considerăm importantă susținerea menținerii unei metodologii de alocare a resurselor europene bazate pe criterii obiective, transparente și predictibile, care să ofere tuturor statelor membre și regiunilor un cadru stabil pentru planificarea investițiilor pe termen lung. Predictibilitatea alocărilor reprezintă o condiție esențială pentru pregătirea proiectelor strategice, asigurarea cofinanțării și implementarea eficientă a programelor multianuale. În același timp, utilizarea unor criterii clare și verificabile contribuie la consolidarea încrederii în politica de coeziune și la menținerea caracterului său bazat pe solidaritate și convergență, evitând negocierile ad-hoc sau redistribuirea discreționară a resurselor.

Menținerea indicatorului PIB/capita ca principal instrument al nevoilor de convergență

Produsul Intern Brut pe locuitor trebuie să rămână principalul indicator utilizat pentru determinarea nevoilor de convergență și pentru stabilirea alocărilor dedicate politicii de coeziune, întrucât acesta reflectă în mod obiectiv diferențele de dezvoltare dintre statele membre și regiuni. Deși noile priorități europene justifică luarea în considerare a unor indicatori complementari, precum provocările demografice, vulnerabilitățile infrastructurilor critice sau presiunile generate de securitatea frontierelor externe, acestea ar trebui să completeze și nu să înlocuiască criteriul fundamental al convergenței economice. Menținerea PIB/locuitor ca reper principal este necesară pentru asigurarea continuității politicii de coeziune și pentru reducerea disparităților care afectează funcționarea Pieței Unice.

Evitarea unei redistribuiri a resurselor în funcție de performanță, criteriu care ar favoriza statele și regiunile deja dezvoltate

Considerăm importantă susținerea unui model de implementare care încurajează performanța și orientarea către rezultate, fără ca acestea să devină criteriul principal de repartizare a resurselor între statele membre. O redistribuire a fondurilor bazată predominant pe performanță sau pe capacitatea actuală de inovare ar favoriza ecosistemele economice deja dezvoltate, care beneficiază de avantaje structurale în materie de cercetare, infrastructură și capacitate administrativă. În lipsa unui echilibru între performanță și convergență, există riscul accentuării disparităților teritoriale și al concentrării investițiilor în regiunile care pornesc deja de pe poziții avantajoase. Din această perspectivă, mecanismele bazate pe performanță ar trebui utilizate pentru stimularea eficienței implementării și a impactului investițiilor, fără a afecta principiile fundamentale ale politicii de coeziune.

Crearea mecanismelor funcționale pentru mobilizarea capitalului privat pentru susținerea obiectivelor de politici europene este esențială.

3. Implicații pentru România: valorificarea oportunităților și gestionarea provocărilor

Noua arhitectură bugetară propusă de Comisia Europeană poate genera oportunități pentru dezvoltarea economică și consolidarea competitivității României. În același timp, aceasta implică o serie de provocări care trebuie abordate printr-o poziție de negociere coerentă și prin măsuri interne menite să crească capacitatea de absorbție și implementare a investițiilor.

3.1. Oportunități

Acces la finanțare pentru competitivitate, inovare și tehnologii avansate

Fondul European pentru Competitivitate poate deveni unul dintre principalele instrumente de finanțare pentru transformarea economică a României. Domenii precum digitalizarea, securitatea cibernetică, inteligența artificială, producția industrială avansată, biotehnologia, tehnologiile curate și cercetarea aplicată beneficiază de o atenție sporită în noua arhitectură bugetară europeană.

România dispune de avantaje competitive relevante în sectoare precum IT&C, sănătate, digitalizare, cyber security, energie, care pot fi valorificate prin participarea la proiectele europene de cercetare și inovare și prin integrarea mai profundă în lanțurile valorice europene.

În domeniul sănătății și life sciences, considerăm că România poate utiliza viitorul Fond European pentru Competitivitate pentru a trece de la o logică predominant centrată pe infrastructură la una orientată spre competitivitate, cercetare clinică, inovare medicală, digitalizare și acces mai rapid al pacienților la terapii inovatoare. Investițiile europene ar trebui să sprijine dezvoltarea unui ecosistem national capabil să atragă studii clinice, să consolideze capacitatea de evaluare și adoptare a inovației, să susțină medicina personalizată și să integreze România în lanțurile valorice europene din domeniul farmaceutic, biotehologic larg (sănătate, agricultură) și al datelor de sănătate.

Dezvoltarea infrastructurii strategice

Accentul pus la nivel european pe reziliență, conectivitate securitate economică și decarbonizare creează oportunități importante pentru finanțarea infrastructurii de transport, energie și digitalizare.

Finalizarea coridoarelor TEN-T, modernizarea infrastructurii feroviare și portuare, dezvoltarea interconectărilor energetice și extinderea infrastructurii digitale pot contribui la reducerea decalajelor de competitivitate și la consolidarea rolului României în cadrul Pieței Unice.

Modernizarea rețelelor energetice și integrarea surselor regenerabile

Noua arhitectură bugetară menține investițiile în rețelele electrice printre prioritățile explicite, cu accent pe modernizare, digitalizare, integrarea surselor regenerabile și interconexiuni. Pentru companiile energetice din România, canalele relevante includ programele din cadrul Planurilor Naționale și Regionale de Parteneriat, fereastra de tranziție curată a Fondului European pentru Competitivitate, CEF – Energie, precum și, în afara CFM, Fondul pentru Modernizare, Fondul de Inovare și Fondul Social pentru Climă.

Domeniile cu potențial ridicat de finanțare includ digitalizarea și automatizarea rețelelor de distribuție, reducerea pierderilor tehnice, soluțiile de flexibilitate și stocare, integrarea capacităților regenerabile, securitatea cibernetică a infrastructurilor energetice și consolidarea rezilienței infrastructurilor energetice critice, inclusiv în fața amenințărilor hibride, interconectările regionale, precum și eficiența energetică și electrificarea proceselor industriale. Valorificarea acestor oportunități presupune pregătirea unui portofoliu de proiecte mature, capabile să demonstreze rezultate măsurabile – de exemplu, reducerea emisiilor, capacitățile regenerabile integrate sau scăderea pierderilor în rețea – în conformitate cu noul cadru de performanță al bugetului european.

Mobilitate militară și investiții dual-use

Creșterea semnificativă a finanțării europene pentru apărare și securitate oferă României oportunitatea de a valorifica poziția sa strategică la frontiera estică a Uniunii Europene și a NATO.

Investițiile în infrastructuri cu utilizare civilă și militară, logistică strategică, securitate cibernetică și reziliența infrastructurilor critice pot genera beneficii economice și de securitate pe termen lung, contribuind totodată la integrarea companiilor românești în ecosistemele industriale europene din domeniul apărării.

Reconstrucția Ucrainei și consolidarea conectivității regionale

Sprijinul european destinat Ucrainei și procesului de reconstrucție pot genera oportunități importante pentru economia românească, în special în domeniile infrastructurii, logisticii, energiei și serviciilor.

Portul Constanța, coridoarele de transport și infrastructura energetică regională pot juca un rol esențial în facilitarea schimburilor comerciale și în consolidarea rolului României ca hub regional de conectivitate.

3.2. Provocări

În paralel cu oportunitățile oferite de noul CFM, România trebuie să gestioneze o serie de provocări care pot influența capacitatea sa de a beneficia pe deplin de noile instrumente europene și să construiască alianțe cu alte state membre pentru promovarea unor priorități comune în cadrul negocierilor europene, după modelul Friends of Cohesion.

Provocare	Implicație pentru România
Concentrarea investițiilor în ecosisteme deja dezvoltate	Risc de acces limitat la noile instrumente dedicate competitivității și inovării

Provocare	Implicație pentru România
Reducerea dimensiunii teritoriale a politicii de coeziune	Capacitate redusă de a răspunde nevoilor specifice ale regiunilor aflate în proces de convergență
Extinderea mecanismelor bazate pe performanță și jaloane fără ca țintele stabilite să fie în mod direct corelate cu domeniul investițiilor	Presiune suplimentară asupra capacității administrative și de implementare
Centralizarea procesului de programare și alocare	Diminuarea rolului autorităților regionale și locale în definirea priorităților de investiții
Acces diferențiat la noile instrumente europene	Posibilitatea accentuării disparităților dintre statele membre și regiuni
Diminuarea finanțării dedicate sănătății și integrarea acesteia în instrumente mai largi de competitivitate	Risc de pierdere a predictibilității investițiilor în infrastructura de sănătate, pregătire pentru crize, acces la inovație, digitalizare și reducerea inegalităților regionale în sănătate.
Diminuarea cu peste 20% a finanțării pentru fermieri față de perioada 2028-2034	Scăderi ale investițiilor în arii critice (irigații, procesare) și consecințe directe pentru sectorul agroalimentar și consumator

Structura noilor instrumente orientate către competitivitate și inovare favorizează participarea actorilor care dispun deja de ecosisteme performante de cercetare și inovare, capacități industriale avansate, rețele de colaborare consolidate și experiență în gestionarea proiectelor europene complexe. În lipsa unor mecanisme adecvate de capacitate și acces echitabil, există riscul ca beneficiile noilor instrumente să se concentreze în regiunile care pornesc deja de pe poziții avantajoase.

În acest context, România trebuie să susțină mecanisme care să asigure participarea efectivă a tuturor statelor membre la noile priorități europene și să promoveze o abordare a competitivității care să contribuie la reducerea decalajelor de dezvoltare, nu la accentuarea acestora.

Succesul viitorului CFM va depinde nu doar de volumul resurselor disponibile, ci și de capacitatea Uniunii de a transforma obiectivele de competitivitate, securitate, autonomie strategică și decarbonizare într-un model de dezvoltare care să genereze beneficii pentru toate statele membre.

4. Mobilizarea investițiilor private și utilizarea instrumentelor financiare

Noua arhitectură a viitorului CFM reflectă o schimbare de paradigmă în politica investițională a Uniunii Europene. În contextul necesarului semnificativ de investiții pentru competitivitate, decarbonizare, digitalizare, securitate și apărare, resursele bugetare europene nu mai sunt considerate suficiente pentru a răspunde singure acestor provocări. Prin urmare, Comisia Europeană promovează o utilizare mai extinsă a instrumentelor financiare și a mecanismelor de partajare a riscurilor, capabile să mobilizeze capital privat și să multiplice impactul fondurilor publice.

Instrumente precum garanțiile, împrumuturile preferențiale, investițiile de tip equity, mecanismele de blended finance, precum și parteneriatele public-private vor avea un rol mai important în implementarea viitorului CFM. Acestea vor completa granturile tradiționale, în special în domenii cu potențial ridicat de generare a veniturilor și de atragere a investițiilor private, precum infrastructura strategică, energia, digitalizarea, inovarea, industria de apărare și tehnologiile critice.

Considerăm că pentru România, această evoluție presupune o schimbare de abordare în pregătirea și finanțarea proiectelor strategice. Pe lângă maximizarea absorbției granturilor europene, este necesară dezvoltarea unei capacități instituționale sporite pentru structurarea proiectelor bancabile, precum și stimularea dezvoltării unor proiecte bancabile de către sectorul privat, utilizarea instrumentelor financiare și atragerea investitorilor instituționali, inclusiv prin colaborarea cu instituțiile financiare europene și cu sectorul privat.

Mobilizarea capitalului privat nu trebuie privită ca un substitut al finanțării prin granturi, ci ca un instrument complementar, care permite creșterea volumului investițiilor și accelerarea implementării proiectelor cu impact economic și strategic ridicat. În același timp, este important ca extinderea utilizării instrumentelor financiare să țină seama de diferențele dintre statele membre și să nu reducă accesul regiunilor aflate în proces de convergență la finanțarea nerambursabilă, acolo unde aceasta rămâne esențială pentru reducerea decalajelor de dezvoltare.

Recomandare de poziție pentru România:

- promovarea unei utilizări echilibrate a granturilor și instrumentelor financiare, în funcție de profilul investițiilor;
- extinderea utilizării garanțiilor, instrumentelor de tip blended finance și a parteneriatelor public-private pentru proiectele strategice;
- consolidarea colaborării cu Banca Europeană de Investiții și Fondul European de Investiții pentru dezvoltarea unor mecanisme de finanțare adaptate nevoilor României;
- stimularea participării fondurilor de pensii, a fondurilor de investiții și a altor investitori instituționali la finanțarea infrastructurilor strategice și a proiectelor de competitivitate;
- dezvoltarea unei piețe naționale de proiecte mature și bancabile, capabile să atragă capital privat și finanțare europeană.

5. Poziția AmCham România

AmCham România susține un CFM capabil să răspundă simultan obiectivelor de competitivitate, securitate, reziliență și convergență economică și teritorială.

Din perspectiva mediului de afaceri, competitivitatea și coeziunea nu trebuie privite ca obiective aflate în competiție, ci ca elemente complementare ale unei economii europene mai puternice, mai reziliente și capabile să valorifice oportunitățile generate de tranziția verde și noile tehnologii (inclusiv sectorul biotech). Consolidarea competitivității europene necesită investiții în inovare, tehnologii avansate și securitate economică, însă succesul pe termen lung al Pieței Unice depinde și de capacitatea tuturor statelor membre și regiunilor de a participa la aceste transformări.

Considerăm că România are interesul de a susține un buget european suficient de ambițios pentru a răspunde noilor priorități strategice ale Uniunii, fără ca acestea să fie finanțate prin diminuarea investițiilor destinate convergenței și dezvoltării regionale și rurale.

În acest context, considerăm că viitorul CFM trebuie să contribuie atât la consolidarea competitivității europene, cât și la reducerea decalajelor de dezvoltare și susținerea unei decarbonizări compatibile cu

menținerea competitivității economice, aceste obiective fiind esențiale pentru funcționarea eficientă a Pieței Unice și pentru dezvoltarea echilibrată a Uniunii Europene.

5.1. Principii pentru poziția României în negocierile CFM

Considerăm că reforma arhitecturii bugetare europene este necesară pentru a răspunde provocărilor economice, tehnologice și geopolitice cu care se confruntă Uniunea Europeană. În același timp, această reformă trebuie să mențină echilibrul dintre noile priorități europene și obiectivul convergenței economice și teritoriale.

Din perspectiva mediului de afaceri, competitivitatea europeană nu poate fi construită exclusiv prin investiții în ecosisteme deja dezvoltate. Extinderea bazei competitive a Uniunii presupune investiții susținute în infrastructură, capital uman, inovare și transformare economică în toate statele membre, inclusiv în regiunile aflate încă în proces de convergență.

În același timp, evoluția arhitecturii bugetare europene conduce la o creștere a ponderii instrumentelor de finanțare competitive, în cadrul cărora proiectele din toate statele membre concurează direct pentru accesarea resurselor europene. În lipsa unor mecanisme care să asigure o participare geografică echilibrată și consolidarea capacității statelor aflate în convergență, există riscul concentrării investițiilor în ecosistemele deja dezvoltate, care beneficiază de avantaje structurale în materie de cercetare, inovare și capacitate administrativă.

Totodată, integrarea politicii de coeziune și a politicii agricole comune (PAC) într-o arhitectură bugetară mai flexibilă nu trebuie să conducă la diminuarea rolului acestora ca principale instrumente europene de reducere a disparităților economice, sociale și teritoriale. Menținerea unei politici de coeziune puternice, bazate pe alocări transparente și pe principiul convergenței, reprezintă o condiție esențială pentru funcționarea eficientă a Pieței Unice și pentru extinderea bazei competitive a Uniunii.

În acest context, considerăm că poziția României ar trebui să se bazeze pe următoarele principii:

- susținerea unui buget european adecvat noilor priorități strategice;
- menținerea unei politici de coeziune distincte, puternice și orientate către rezultate;
- menținerea PAC distincte, puternice și orientate către investiții
- asigurarea accesului echitabil la noile instrumente europene dedicate competitivității;
- valorificarea oportunităților generate de investițiile în securitate, apărare și infrastructuri dual-use;
- promovarea unei decarbonizări compatibile cu menținerea competitivității și consolidarea securității energetice europene;
- simplificarea reală a accesării fondurilor europene și reducerea sarcinilor administrative;

5.2. O abordare strategică pentru România

În contextul negocierilor privind viitorul CFM, România are oportunitatea de a depăși o abordare concentrată exclusiv asupra nivelului alocărilor financiare și de a contribui activ la definirea arhitecturii viitorului buget european.

O poziționare eficientă presupune participarea activă la dezbaterile privind PAC, politica de coeziune, Fondul European pentru Competitivitate, mobilitatea militară, securitatea economică și finanțarea infrastructurilor strategice. De asemenea, este esențială dezvoltarea unor alianțe cu state membre care împărtășesc interese similare în domenii precum convergența, competitivitatea, apărarea și securitatea energetică.

Considerăm că ar trebui urmărită o abordare proactivă și orientată către soluții, care să combine apărarea intereselor naționale cu contribuții concrete la definirea priorităților europene. Capacitatea de a influența

rezultatul negocierilor va depinde nu doar de pozițiile formulate, ci și de credibilitatea României ca stat capabil să implementeze eficient investițiile și reformele asumate, precum și de capacitatea sa de a transforma noile priorități europene în oportunități de dezvoltare economică și de creștere a competitivității.

6. Condiții pentru valorificarea oportunităților oferite de viitorul CFM

Pentru a beneficia pe deplin de oportunitățile oferite de viitorul CFM, este necesară consolidarea capacității administrative și clarificarea priorităților strategice.

Prioritățile principale includ:

- profesionalizarea structurilor de implementare;
- consolidarea capacității de pregătire și management al proiectelor;
- asigurarea resurselor necesare cofinanțării investițiilor;
- dezvoltarea unui portofoliu de proiecte mature și prioritizate;
- elaborarea unei strategii naționale de investiții pe termen lung;
- consolidarea dialogului între autorități, mediul de afaceri și actorii regionali.

Fondurile europene pot accelera dezvoltarea, însă nu pot substitui reformele structurale, disciplina fiscală și capacitatea instituțională necesare pentru implementarea investițiilor.

6.1. Reforma structurilor de implementare

Credibilitatea poziției României în negocierile CFM depinde în mod direct de capacitatea demonstrată de implementare a fondurilor europene. Experiența perioadei 2021-2027 și a PNRR oferă lecții clare cu privire la reformele necesare.

Profesionalizarea resurselor umane din structurile de implementare

Stimularea și fidelizarea personalului cu experiență în gestionarea fondurilor europene, în vederea menținerii acestuia în cadrul sistemului, definirea unor criterii de performanță clare și obiective, precum și corelarea remunerației cu nivelul de îndeplinire a acestora constituie premise esențiale pentru derularea eficientă a proceselor de programare și implementare a programelor.

Asigurarea formării continue a personalului, precum și atragerea tinerilor profesioniști prin definirea unui parcurs profesional bine structurat contribuie la consolidarea continuității și la adoptarea unei abordări unitare la nivelul tuturor programelor de finanțare.

În perspectiva viitorului CFM, este necesară consolidarea competențelor administrației în domenii precum managementul bazat pe performanță (performance-based management), utilizarea instrumentelor financiare, dezvoltarea proiectelor strategice și gestionarea parteneriatelor complexe. Noua arhitectură bugetară presupune o schimbare de abordare, în care autoritățile de management nu vor avea doar rolul de administrare a fondurilor, ci și de facilitare a investițiilor și de mobilizare a capitalului privat. În acest context, dezvoltarea competențelor privind structurarea proiectelor bancabile, utilizarea instrumentelor financiare și colaborarea cu instituțiile financiare europene devine o prioritate.

Digitalizarea integrală a proceselor de accesare și monitorizare

România trebuie să implementeze un sistem informatic integrat care să acopere întregul ciclu al fondurilor europene: depunere online, evaluare, contractare, raportare, control și plată. Sistemele actuale –

fragmentate pe fonduri și pe perioade de programare – creează redundanțe și erori care îngreunează atât beneficiarii, cât și autoritățile de control.

Un beneficiar care accesează simultan fonduri FEDR, FSE+ și CEF nu ar trebui să completeze documentații separate pentru fiecare. Interfața unică de acces la fonduri europene, cu un portal unic și o singură autentificare, este o reformă realizabilă cu impact major asupra percepției accesibilității fondurilor.

În același timp, România ar trebui să susțină implementarea principiilor promovate de Comisia Europeană privind simplificarea gestionării fondurilor europene, inclusiv armonizarea regulilor între instrumentele de finanțare (single rulebook), aplicarea principiului „once-only” pentru furnizarea documentelor și dezvoltarea unor mecanisme de audit și control bazate pe risc. Aceste măsuri pot reduce semnificativ sarcina administrativă pentru beneficiari și pot accelera implementarea investițiilor.

Reducerea timpilor de evaluare și contractare

Timpul de evaluare a proiectelor și de contractare depășesc frecvent termenele legale, generând incertitudine pentru beneficiari și presiune la finalul perioadei de eligibilitate.

Reducerea duratei ciclului de evaluare și contractare trebuie însoțită de standardizarea procedurilor, digitalizarea fluxurilor de aprobare și utilizarea unor indicatori de performanță pentru autoritățile de management. În noul CFM, accentul va fi pus tot mai mult pe rezultatele obținute și pe impactul investițiilor, ceea ce impune consolidarea capacității administrative de monitorizare și evaluare a performanței acestora.

6.2. Structura interinstituțională pentru negocieri

Negocierile CFM necesită o coordonare interinstituțională care depășește capacitățile oricărui minister individual. AmCham România recomandă constituirea urgentă a unei structuri dedicate, la nivel politic înalt, care să asigure coerența poziției naționale, transparența, participarea tuturor instituțiilor relevante și consultarea sistematică a mediului de afaceri și a actorilor regionali.

În același timp, România trebuie să promoveze menținerea principiului gestionării partajate (shared management), care asigură implicarea autorităților naționale și regionale în programarea și implementarea fondurilor europene și permite adaptarea investițiilor la nevoile specifice ale fiecărei regiuni. Consolidarea guvernantei multi-level și a principiului parteneriatului reprezintă condiții esențiale pentru succesul viitorului CFM.

În egală măsură, considerăm că România ar trebui să participe activ la dezbaterile privind criteriile de alocare a resurselor, mecanismele de acces la fondurile competitive și arhitectura Fondului European pentru Competitivitate, astfel încât noul CFM să promoveze o distribuție geografică echilibrată a investițiilor și să evite concentrarea acestora în ecosistemele deja dezvoltate. Identificarea și cultivarea alianțelor cu state membre cu interese convergente este la fel de importantă ca poziția tehnică. România poate construi coaliții cu statele din Grupul de la Vișegrad, statele baltice și Bulgaria, pe dosarul coeziunii, și cu statele membre NATO de pe flancul estic pe dosarul apărării și mobilității militare.

7. Recomandări pentru poziția României în negocierile privind Cadrul Financiar Multianual 2028-2034

7.1. Susținerea unui buget european adecvat noilor priorități strategice

Considerăm că România ar trebui să susțină un CFM suficient de ambițios pentru a răspunde provocărilor legate de competitivitate, securitate, apărare, tranziția verde și digitală, precum și procesului de extindere a

Uniunii Europene. Noile priorități strategice necesită resurse suplimentare și nu ar trebui finanțate prin diminuarea fondurilor destinate convergenței economice și dezvoltării regionale.

În acest sens, ar trebui promovate:

- menținerea unui nivel al bugetului european care să permită finanțarea adecvată a noilor priorități strategice;
- identificarea unor surse de finanțare sustenabile la nivel european pentru acoperirea noilor nevoi bugetare;
- evitarea finanțării noilor priorități exclusiv prin redistribuirea resurselor alocate politicilor tradiționale ale Uniunii;
- tratarea distinctă a costurilor asociate rambursării NextGenerationEU, astfel încât acestea să nu afecteze capacitatea de finanțare a investițiilor;
- asigurarea unui echilibru între investițiile în competitivitate, securitate și obiectivele de convergență.

Pentru România, dimensiunea viitorului buget european este esențială deoarece va influența direct capacitatea de finanțare a investițiilor în infrastructură, competitivitate, inovare și dezvoltare regională. Un buget insuficient riscă să genereze o competiție artificială între priorități care, în realitate, trebuie susținute simultan.

În domeniul sănătății, această abordare este cu atât mai importantă: finanțarea europeană trebuie să sprijine investiții care cresc reziliența sistemului, accelerează accesul la inovație și reduc costurile generate de diagnosticarea tardivă, tratamentele întârziate și lipsa datelor integrate, nu doar să acopere nevoi de infrastructură sau răspuns la crize.

7.2. Menținerea politicii de coeziune și a PAC ca instrumente distincte și puternic orientate către investiții

Politica de coeziune și Politica Agricolă Comună trebuie să rămână principalele instrumente europene destinate reducerii disparităților economice, sociale și teritoriale și piloni esențiali ai Pieței Unice. Considerăm că România ar trebui să susțină menținerea dimensiunii teritoriale a politicii de coeziune și flexibilitatea statelor membre în alegerea modelului de guvernare.

Considerăm că ar trebui promovate:

- menținerea unei alocări dedicate pentru politica de coeziune și pentru PAC în cadrul viitorului CFM;
- păstrarea programării regionale și a rolului autorităților regionale și locale în definirea priorităților de investiții;
- păstrarea celor doi piloni fundamentali ai PAC – sprijin direct și sprijin pentru investiții pentru competitivitatea sectorului agroalimentar românesc
- consolidarea principiului parteneriatului și a guvernării multi-nivel;
- menținerea unor criterii de alocare care să reflecte nivelul de dezvoltare și nevoile de convergență;
- protejarea investițiilor dedicate dezvoltării rurale, regionale, infrastructurii și competitivității locale;
- menținerea vizibilității și identității celor două politici cheie în cadrul arhitecturii viitorului buget european.

7.3. Promovarea unei abordări incluzive a competitivității europene

Ar trebui promovată o viziune asupra competitivității europene care să includă nu doar investițiile în tehnologii de frontieră și ecosisteme mature de inovare, ci și investițiile necesare pentru dezvoltarea capacităților economice în regiunile aflate în proces de convergență.

În acest sens, considerăm că ar trebui susținute:

- recunoașterea investițiilor în infrastructură, capital uman și transformare industrială ca elemente ale competitivității europene;
- integrarea obiectivelor de convergență în instrumentele dedicate competitivității;
- sprijinirea dezvoltării ecosistemelor de inovare emergente;
- stimularea transferului tehnologic și a cooperării între regiunile mai dezvoltate și cele aflate în recuperare;
- promovarea unei participări geografice echilibrate la proiectele strategice europene;
- corelarea investițiilor în competitivitate cu obiectivele Pieței Unice și ale politicii industriale europene.

7.4. Asigurarea accesului echitabil la Fondul European pentru Competitivitate

Fondul European pentru Competitivitate are potențialul de a deveni principalul instrument de finanțare a tehnologiilor strategice și a inovării la nivel european. România trebuie să susțină mecanisme care să permită participarea efectivă a tuturor statelor membre la oportunitățile create de acest fond.

Considerăm că ar trebui promovate:

- mecanisme dedicate consolidării capacității administrative și instituționale pentru accesarea fondului;
- dezvoltarea parteneriatelor transnaționale și a proiectelor colaborative;
- măsuri de sprijin pentru ecosistemele de inovare emergente;
- criterii de evaluare care să țină cont de diversitatea punctelor de plecare ale statelor membre;
- instrumente de asistență tehnică pentru pregătirea proiectelor complexe;
- mecanisme dedicate pentru ecosistemele emergente de inovare medicală și life sciences, astfel încât state precum România să poată accesa finanțări pentru cercetare clinică, biotehnologie, digital health, date de sănătate și producție farmaceutică avansată, nu doar să participe marginal în consorții coordonate de ecosisteme deja mature;
- stimularea participării IMM-urilor și a centrelor de cercetare din statele aflate în convergență.

Fără măsuri de echilibrare, există riscul ca resursele Fondului European pentru Competitivitate să se concentreze în ecosistemele deja dezvoltate. România are interesul ca acest instrument să contribuie la consolidarea competitivității întregii Uniuni și nu doar a regiunilor care beneficiază deja de avantaje structurale.

7.5. Consolidarea investițiilor în infrastructură strategică, apărare și proiecte dual-use

Noua arhitectură bugetară europeană oferă oportunități importante pentru dezvoltarea infrastructurii strategice și pentru integrarea mai profundă a României în politicile europene de securitate și reziliență economică.

Considerăm că ar trebui susținute:

- creșterea finanțării pentru mobilitate militară și infrastructuri dual-use;
- includerea explicită a infrastructurilor critice de transport, energie și digitalizare printre prioritățile eligibile;
- dezvoltarea coridoarelor TEN-T și, cu prioritate, a infrastructurii energetice strategice în cadrul TEN-E, inclusiv a interconexiunilor cu Republica Moldova și Ucraina; finanțarea proiectelor care contribuie simultan la competitivitate economică și securitate;
- sprijinirea integrării companiilor românești în lanțurile valorice europene din domeniul apărării;
- consolidarea rezilienței infrastructurilor critice și a securității cibernetice.

Poziția geografică a României, rolul său la frontiera estică a Uniunii Europene și contribuția la securitatea regională justifică o implicare activă în definirea priorităților europene privind infrastructura strategică, mobilitatea militară și securitatea economică.

7.6. Simplificarea reală a accesării fondurilor europene și reducerea sarcinilor administrative

Simplificarea accesării fondurilor europene trebuie să reprezinte unul dintre obiectivele centrale ale viitorului CFM. Experiența ultimelor perioade de programare arată că complexitatea procedurilor, suprapunerea cerințelor administrative și interpretările neuniforme ale regulilor europene generează costuri semnificative pentru beneficiari și afectează viteza de implementare a investițiilor.

Considerăm că ar trebui susținute:

- reducerea obligațiilor administrative și a cerințelor de raportare care nu generează valoare adăugată;
- armonizarea regulilor aplicabile diferitelor fonduri europene;
- aplicarea principiului „once only”, prin care beneficiarii să furnizeze o singură dată informațiile și documentele solicitate;
- reducerea duratei proceselor de evaluare, contractare și rambursare.

Pentru România, simplificarea reprezintă o condiție esențială pentru creșterea absorbției fondurilor europene și pentru extinderea accesului la finanțare, în special pentru IMM-uri, autorități locale și beneficiari care nu dispun de resurse administrative extinse.

7.7. Mobilizarea capitalului privat și extinderea utilizării instrumentelor financiare și a parteneriatelor public-private

Dimensiunea provocărilor economice, tehnologice și de infrastructură cu care se confruntă Uniunea Europeană depășește capacitatea finanțărilor publice de a genera singure investițiile necesare. Viitorul CFM trebuie să accelereze mobilizarea capitalului privat și să stimuleze utilizarea unor mecanisme de finanțare capabile să multiplice impactul resurselor europene.

Considerăm că ar trebui susținute:

- extinderea utilizării garanțiilor europene și a instrumentelor financiare în completarea granturilor;
- dezvoltarea mecanismelor de tip blended finance pentru proiectele de infrastructură, inovare și tranziție energetică;
- consolidarea rolului InvestEU și al instituțiilor financiare europene în mobilizarea investițiilor private;
- promovarea parteneriatelor public-private pentru proiectele strategice de transport, energie, sănătate și digitalizare;
- dezvoltarea unor modele de parteneriat public-privat și blended finance pentru proiecte de sănătate cu impact sistemic, precum cercetarea clinică, digitalizarea parcursului pacientului, registrele de boala, infrastructura de diagnostic, prevenirea și diagnosticarea precoce, cu respectarea cadrului etic, de transparență și conformitate aplicabil colaborării dintre autorități, industrie, mediul academic și societatea civilă;
- dezvoltarea unor instrumente dedicate finanțării proiectelor cu profil de risc mai ridicat, dar cu impact economic semnificativ;
- creșterea accesului IMM-urilor la instrumente financiare europene.

Pentru România, mobilizarea capitalului privat este esențială pentru reducerea deficitului de investiții și pentru valorificarea oportunităților create de tranziția verde, digitalizare, securitate economică și dezvoltarea infrastructurii strategice.

7.8. Susținerea unei abordări bazate pe performanță, care să recompenseze rezultatele fără a penaliza convergența

Considerăm că poziția României în negocierile privind viitorul CFM ar trebui să susțină consolidarea mecanismelor care încurajează performanța, eficiența și orientarea către rezultate în utilizarea fondurilor europene. Evaluarea impactului investițiilor și stimularea reformelor reprezintă elemente importante pentru creșterea eficienței cheltuirii resurselor europene și pentru consolidarea încrederii în proiectul european.

În același timp, mecanismele bazate pe performanță trebuie concepute astfel încât să țină seama de diferențele existente între statele membre și de punctele de plecare diferite în ceea ce privește dezvoltarea economică și capacitatea administrativă.

Considerăm că ar trebui promovate:

- utilizarea indicatorilor de performanță ca instrument de stimulare și prioritzare, nu ca unic criteriu de alocare a resurselor;
- combinarea criteriilor de performanță cu obiectivele de convergență economică și socială;
- mecanisme de sprijin pentru consolidarea capacității administrative în statele și regiunile cu performanțe mai reduse;
- evaluarea rezultatelor în raport cu contextul economic și instituțional al fiecărui stat membru;
- evitarea concentrării sistematice a resurselor în statele și regiunile deja dezvoltate;
- menținerea unui echilibru între flexibilitate, performanță și predictibilitate în implementarea investițiilor.

Performanța trebuie încurajată și recompensată, însă nu poate deveni singurul criteriu care determină accesul la finanțarea europeană. Viitorul CFM trebuie să găsească un echilibru între eficiență și convergență, astfel încât investițiile europene să contribuie simultan la creșterea competitivității și la reducerea decalajelor de dezvoltare.

7.9. Consolidarea guvernantei multi-nivel și a principiului parteneriatului

Succesul investițiilor europene depinde nu doar de resursele disponibile, ci și de calitatea procesului de programare și implementare. Principiul parteneriatului și implicarea actorilor relevanți în definirea priorităților reprezintă elemente fundamentale ale politicii de coeziune și trebuie menținute și consolidate în viitoarea arhitectură bugetară europeană.

Considerăm că ar trebui susținute:

- menținerea și consolidarea principiului parteneriatului în toate etapele ciclului de programare;
- implicarea autorităților regionale și locale în definirea și implementarea investițiilor;
- consultarea sistematică a mediului de afaceri, a universităților și a societății civile;
- dezvoltarea unor mecanisme transparente de monitorizare și evaluare a investițiilor;
- consolidarea capacității administrative la nivel regional și local;
- evitarea centralizării excesive a proceselor de programare și alocare a resurselor.

Pentru România, guvernanta multi-nivel reprezintă o condiție esențială pentru adaptarea investițiilor la nevoile reale ale economiei și pentru valorificarea potențialului de dezvoltare al tuturor regiunilor.

7.10. Alinierea investițiilor europene cu o strategie națională de dezvoltare pe termen lung

Viitorul CFM oferă României oportunitatea de a utiliza fondurile europene ca instrument pentru implementarea unei viziuni de dezvoltare pe termen lung, orientată către competitivitate, productivitate, reziliență economică și creșterea valorii adăugate generate în economie.

Considerăm că ar trebui promovate:

- elaborarea unei strategii naționale integrate pentru valorificarea oportunităților oferite de CFM 2028-2034;
- definirea unui portofoliu de proiecte strategice mature și prioritizate;
- corelarea investițiilor finanțate din fonduri europene cu obiectivele de competitivitate și transformare economică;
- dezvoltarea unor mecanisme de monitorizare a impactului investițiilor asupra productivității și competitivității;
- asigurarea resurselor necesare cofinanțării investițiilor pe întreaga perioadă de programare;
- consolidarea coordonării interinstituționale și a capacității de pregătire a proiectelor.

Pentru România, succesul viitorului CFM nu va depinde exclusiv de nivelul alocărilor financiare obținute în negociere, ci și de capacitatea de a transforma aceste resurse în investiții cu impact economic și social durabil. O strategie națională coerentă și un portofoliu de proiecte bine pregătite vor reprezenta factori determinanți pentru maximizarea beneficiilor generate de apartenența la Uniunea Europeană.

7.11. Menținerea unei metodologii transparente și echilibrate pentru determinarea alocărilor financiare

Noua arhitectură bugetară europeană trebuie să păstreze un mecanism de alocare a resurselor bazat pe criterii obiective, transparente și predictibile, care să reflecte diferențele de dezvoltare dintre statele membre și regiunile Uniunii. Introducerea unor noi priorități europene privind competitivitatea, decarbonizarea, securitatea și apărarea nu trebuie să diminueze rolul convergenței economice, sociale și teritoriale în distribuirea resurselor europene.

Considerăm că ar trebui să promovăm:

- menținerea PIB/locuitor ca principal criteriu pentru determinarea alocărilor dedicate convergenței;
- completarea metodologiei cu indicatori care reflectă provocările structurale, demografice și teritoriale;
- asigurarea unei metodologii transparente și predictibile pentru repartizarea resurselor;
- evitarea redistribuirii fondurilor exclusiv în funcție de performanța economică sau capacitatea actuală de inovare;
- recunoașterea rolului strategic al statelor membre de la frontiera externă a Uniunii în stabilirea priorităților investiționale.

Considerăm că, pentru România, menținerea unei metodologii echilibrate de alocare reprezintă o condiție esențială pentru continuarea procesului de convergență și pentru reducerea disparităților regionale, în paralel cu finanțarea noilor priorități strategice ale Uniunii.

7.12. Consolidarea capacității României de accesare a fondurilor competitive

Ponderea instrumentelor competitive în finanțarea investițiilor europene va crește în viitorul CFM. Considerăm că România trebuie să își adapteze modelul de participare la finanțarea europeană prin dezvoltarea unei capacități sporite de pregătire a proiectelor și de integrare în ecosistemele europene de inovare și competitivitate.

Considerăm că ar trebui să promovăm:

- dezvoltarea unei platforme naționale pentru sprijinirea beneficiarilor în accesarea fondurilor competitive;
- stimularea participării universităților, institutelor de cercetare și IMM-urilor precum și asumarea leadership-ului în consorții europene de cercetare și inovare;
- consolidarea capacității de pregătire a proiectelor strategice și a parteneriatelor internaționale;
- utilizarea asistenței tehnice europene pentru dezvoltarea proiectelor complexe;
- promovarea unei participări geografice echilibrate la instrumentele gestionate direct de Comisia Europeană.

Creșterea ponderii fondurilor competitive impune o schimbare de paradigmă: succesul României va depinde nu doar de nivelul alocărilor financiare negociate, ci și de capacitatea actorilor naționali de a concura cu succes pentru resursele europene disponibile.

7.13. Promovarea utilizării principiului „shared management” și a unei guvernante europene eficiente

România ar trebui să susțină menținerea principiului gestionării partajate (shared management) ca element central al implementării politicii de coeziune și al viitoarelor Planuri Naționale și Regionale de Parteneriat. Acest model permite implicarea autorităților naționale, regionale și locale în programarea și implementarea investițiilor și contribuie la adaptarea acestora la nevoile specifice ale fiecărei regiuni.

Considerăm că ar trebui să promovăm:

- menținerea gestionării partajate ca principiu fundamental al politicii de coeziune;
- consolidarea guvernantei multi-level și a principiului parteneriatului;
- asigurarea unui rol activ al autorităților regionale și locale în programare și implementare;
- menținerea unui dialog structurat cu mediul de afaceri și partenerii socio-economici;
- dezvoltarea unor mecanisme comune de monitorizare și evaluare bazate pe rezultate și impact.

Menținerea principiului gestionării partajate contribuie la creșterea eficienței investițiilor europene și la consolidarea responsabilității comune între instituțiile europene și statele membre pentru atingerea obiectivelor de competitivitate și convergență.

7.14. Sănătatea ca investiție strategică în reziliența și competitivitatea Uniunii

Noua arhitectură bugetară europeană re poziționează sănătatea dinspre un domeniu de politici cu program dedicat către o componentă a agendei de competitivitate. Această evoluție creează oportunități importante pentru sectorul de life sciences, însă implică riscul diminuării finanțării destinate sănătății publice, pregătirii pentru crize și reducerii inechităților în accesul la servicii medicale. România ar trebui să promoveze recunoașterea sănătății ca investiție strategică, esențială atât pentru reziliența societăților europene, cât și pentru competitivitatea economiei Uniunii. În acest context, utilizarea strategică a fondurilor europene post-2028 (împreună cu FEDR și FSE+) poate contribui la reducerea mortalității evitabile și tratabile, consolidarea

prevenției, modernizarea infrastructurii și digitalizarea sistemului de sănătate, precum și la diminuarea disparităților teritoriale și sociale în accesul la servicii medicale. România ar trebui să promoveze recunoașterea sănătății ca investiție strategică, esențială atât pentru reziliența societăților europene, cât și pentru competitivitatea economiei Uniunii.

În acest context, este esențială menținerea unei abordări integrate a finanțării europene în domeniul sănătății, prin asigurarea complementarității dintre FEDR, destinat investițiilor în infrastructura sanitară, echipamente medicale și tehnologii inovatoare, și FSE+, care sprijină dezvoltarea serviciilor de sănătate, formarea și retenția personalului medical, precum și creșterea accesului echitabil al populației la servicii medicale de calitate. Pentru state membre precum România, păstrarea acestei finanțări integrate este esențială pentru modernizarea sistemului de sănătate, reducerea disparităților regionale și creșterea accesului pacienților la servicii medicale moderne și performante, contribuind totodată la convergența cu standardele europene în domeniul sănătății.

Recomandările care ar trebui promovate:

- menținerea unei alocări dedicate și predictibile pentru sănătate în cadrul viitorului CFM, în linie cu poziția Parlamentului European;
- promovarea finanțării europene pentru achiziția și dezvoltarea capacităților de utilizare a echipamentelor medicale critice cu utilizare duală (*dual-use*), care pot fi utilizate atât pentru furnizarea serviciilor medicale curente, cât și în situații de urgență, dezastre, pandemii sau alte crize. Aceste investiții ar trebui să includă, între altele, defibrilatoare, paturi medicale mobile, târgi și sisteme de transport al pacienților precum și alte dispozitive medicale esențiale pentru consolidarea rezilienței și capacității de răspuns a sistemelor de sănătate și de protecție civilă;
- asigurarea accesului echitabil al statelor membre la fereastra dedicată sănătății și biotehnologiei din cadrul Fondului European pentru Competitivitate, inclusiv prin mecanisme de capacitate pentru ecosistemele emergente de cercetare clinică și inovare medicală;
- finanțarea măsurilor de creștere a competitivității României în cercetarea clinică, inclusiv prin infrastructura digitală pentru studii clinice, consolidarea capacității instituționale a autorităților și centrelor de studii, simplificarea proceselor administrative și sprijinirea conectării la rețele europene de cercetare clinică;
- susținerea unor mecanisme europene și naționale de finanțare predictibilă pentru inovație medicală, inclusiv instrumente de tip Innovation Fund, modele de finanțare bazate pe valoare și mecanisme care să permita accesul mai rapid al pacienților la terapii inovatoare imediat după autorizarea europeană, fără a transfera disproporționat presiunea bugetară asupra statelor aflate în convergență
- menținerea eligibilității investițiilor în infrastructura de sănătate și în digitalizarea sistemelor medicale în cadrul politicii de coeziune și al Planurilor Naționale și Regionale de Parteneriat, ca instrument de reducere a disparităților teritoriale în accesul la servicii medicale; aceste investiții ar trebui să sprijine dezvoltarea infrastructurii moderne de diagnostic și laborator, interoperabilitatea sistemelor informatice, extinderea serviciilor de telemedicină și consolidarea capacităților regionale pentru diagnostic precoce și medicină personalizată.
- sunt de asemenea necesare investiții în tehnologii medicale avansate și echipamente de înaltă performanță, inclusiv echipamente de chirurgie robotică și alte soluții de chirurgie minim invazivă, echipamente pentru diagnosticul și tratamentul intervențional cardio și neurovascular etc. în vederea creșterii calității serviciilor medicale, reducerii timpilor de intervenție și îmbunătățirii rezultatelor clinice pentru pacienți;

- includerea medicinei personalizate, a testării biomarkerilor, a diagnosticării precoce și a registrelor de pacienți printre categoriile eligibile de investiții în sănătate, având în vedere rolul acestora în creșterea eficienței tratamentelor, reducerea diagnosticării tardive și îmbunătățirea accesului echitabil la inovație în oncologie, hemato-oncologie, boli rare și alte arii cu nevoie medicală ridicată;
- includerea forței de muncă din sănătate printre prioritățile de investiții în capital uman, în contextul deficitului de personal medical la nivel european; în acest sens, fondurile europene ar trebui să susțină formarea continuă a personalului medical și dezvoltarea competențelor digitale și clinice necesare implementării noilor tehnologii și extinderii programelor de prevenție și screening.
- valorificarea instrumentelor europene complementare – Critical Medicines Act, Biotech Act, Spațiul European al Datelor privind Sănătatea – pentru integrarea companiilor și instituțiilor românești în lanțurile valorice europene din domeniul medical și farmaceutic. Aceste instrumente pot facilita dezvoltarea infrastructurilor de diagnostic genomic, integrarea centrelor românești în rețele europene de cercetare și referință și accelerarea utilizării datelor medicale pentru cercetare, inovare și medicină personalizată.

Considerăm că, pentru România, menținerea unei dimensiuni solide de sănătate în viitorul CFM reprezintă simultan o condiție de reziliență, o oportunitate de dezvoltare a unui sector cu valoare adăugată ridicată și un instrument de convergență, în contextul disparităților semnificative dintre regiuni în ceea ce privește accesul la servicii medicale. Prioritățile investiționale ar trebui să includă consolidarea infrastructurii medicale și de laborator, digitalizarea sistemului de sănătate, dezvoltarea programelor de prevenție și screening, precum și creșterea capacității de diagnostic și tratament în domenii cu povară ridicată asupra sănătății publice, precum oncologia, bolile cardiovasculare, bolile rare, neurologia și oftalmologia.

Includerea sănătății și a sectorului life sciences între prioritățile strategice ale CFM 2028-2034 ar transmite un semnal clar privind predictibilitatea și atractivitatea României pentru investiții în cercetare clinică, inovație farmaceutică, biotehnologie, digital health și servicii medicale avansate. Pentru ca aceste oportunități să fie valorificate, considerăm că România ar trebui să pregătească un portofoliu de proiecte mature, construite în parteneriat între autorități, mediul academic, industria inovatoare, asociațiile de pacienți și partenerii europeni, cu obiective măsurabile privind accesul pacienților, reducerea decalajelor regionale și creșterea competitivității ecosistemului național de sănătate.

7.15. Energia – pilon al competitivității, securității și rezilienței Uniunii

Tranziția energetică traversează toate prioritățile viitorului CFM – competitivitate, securitate, reziliență și convergență – fără a beneficia însă de un instrument dedicat. Necesarul de investiții doar pentru rețelele de distribuție de energie electrică este estimat la aproximativ 67 mld. EUR anual la nivel european, semnificativ peste finanțarea disponibilă prin canalele actuale. Acoperirea acestui decalaj presupune atât alocări publice adecvate, cât și un efect multiplicator eficient al fondurilor publice asupra investițiilor private.

Considerăm că ar trebui promovate:

- menținerea unei alocări dedicate și predictibile pentru infrastructura energetică, inclusiv prin consolidarea componentei CEF – Energie și extinderea eligibilității finanțărilor către infrastructura de distribuție de înaltă tensiune cu relevanță transfrontalieră, inclusiv proiectele de interconectare cu Republica Moldova;
- recunoașterea rețelilor de transport și distribuție a energiei electrice ca infrastructuri strategice, eligibile prioritar în cadrul instrumentelor de finanțare dedicate securității și rezilienței;

- stabilirea unor ținte minime dedicate energiei în cadrul Planurilor Naționale și Regionale de Parteneriat, pentru a evita diluarea acestora în competiția cu alte destinații de finanțare;
- asigurarea neutralității tehnologice și a unei parametrizări echitabile a tehnologiilor în cadrul de performanță al bugetului european;
- accesul echitabil la fereastra „Tranziție curată și decarbonizare industrială” a Fondului European pentru Competitivitate, inclusiv pentru proiecte de anvergură bazate pe tehnologii mature, nu doar pentru cercetare și inovare;
- valorificarea complementară a Fondului pentru Modernizare, a Fondului de Inovare și a Fondului Social pentru Climă;
- protejarea alocărilor destinate climei și energiei în ipoteza neadoptării noilor resurse proprii propuse, inclusiv a celor legate de ETS și CBAM, precum și promovarea unor mecanisme de finanțare care să maximizeze efectul de multiplicare al fondurilor europene, inclusiv prin utilizarea sporită a instrumentelor financiare și a finanțării bazate pe împrumuturi pentru investițiile în eficiență energetică.

Pentru România, o finanțare europeană solidă pentru energie reprezintă simultan o condiție de securitate – inclusiv în contextul poziției sale la frontiera estică a Uniunii și al rolului potențial în reconstrucția Ucrainei – un factor de competitivitate industrială și un instrument de convergență, având în vedere necesarul semnificativ de investiții în modernizarea rețelelor, integrarea surselor regenerabile, stocare și interconectări regionale și promovarea tranziției către soluții de încălzire și răcire cu emisii reduse de carbon în sectorul rezidențial.

Concluzii

Negocierile privind CFM 2028-2034 vor defini nu doar structura viitorului buget european, ci și capacitatea Uniunii Europene de a răspunde provocărilor economice, tehnologice și geopolitice ale următorului deceniu. Consolidarea competitivității, securității și autonomiei strategice europene reprezintă obiective legitime și necesare într-un context marcat de intensificarea competiției globale, transformări tehnologice accelerate și un mediu de securitate din ce în ce mai complex.

În același timp, succesul acestor obiective va depinde de capacitatea Uniunii de a valorifica potențialul tuturor statelor membre și al tuturor regiunilor sale. O economie europeană mai competitivă nu poate fi construită exclusiv prin concentrarea investițiilor în ecosisteme deja dezvoltate, ci necesită extinderea bazei de competitivitate a Uniunii prin investiții în infrastructură, inovare, capital uman și transformare economică în întreaga Europă.

Viitorul Cadru Financiar Multianual trebuie să combine investițiile în tehnologii și capacități strategice cu menținerea politicilor de bază ale UE și politica agricolă comună (PAC) și politica de coeziune ca instrumente cu alocare adecvată, distinctă și orientate către rezultate.

În acest context, România are oportunitatea de a promova o poziție constructivă și orientată către viitor, care să susțină simultan:

- un buget european adecvat noilor priorități strategice;
- menținerea unei politici de coeziune distincte și puternice;
- menținerea PAC distincte, puternice și orientate către investiții
- o abordare incluzivă a competitivității europene;
- acces echitabil la noile instrumente de finanțare;
- investiții în infrastructură strategică, securitate și reziliență;

- o finanțare predictibilă pentru tranziția energetică, eficiența energetică, modernizarea rețelelor electrice și integrarea surselor regenerabile;
- simplificarea accesării fondurilor europene și mobilizarea capitalului privat;
- mecanisme de performanță care să stimuleze rezultatele fără a penaliza statele și regiunile aflate în proces de convergență.

Considerăm că pentru România, miza negocierilor nu este reprezentată exclusiv de nivelul resurselor financiare care vor fi disponibile după 2027, ci și de modul în care viitoarea arhitectură bugetară europeană va sprijini dezvoltarea economică, creșterea productivității, modernizarea infrastructurii și integrarea economiei românești în noile lanțuri valorice europene.

Mediul de afaceri susține un CFM care să combine competitivitatea, convergența și decarbonizarea într-o manieră care să consolideze securitatea și dezvoltarea economică și să îmbine orientarea către rezultate cu accesul echitabil la oportunitățile de finanțare. Viitorul buget european trebuie să contribuie la consolidarea competitivității Uniunii, valorificând în același timp potențialul tuturor statelor membre și al tuturor regiunilor sale.

Ne reafirmăm disponibilitatea de a contribui, prin expertiza și experiența membrilor noștri, la procesul de definire a poziției României și la identificarea soluțiilor care pot maximiza impactul investițiilor europene asupra competitivității, rezilienței și dezvoltării economice pe termen lung.